

М'ягкота І.В.

викладач,

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського*

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

На сучасному етапі розвитку суспільства значно підвищено вимоги до молодих фахівців після закінчення вищих навчальних закладів. Рівень їхнього професіоналізму визначається не лише базовими теоретичними вміннями та навичками з обраної професійної діяльності, а й значною мірою вмінням творчо використовувати здобуті знання, зіставляти й аналізувати інформацію, шукати нестандартні рішення, розв'язувати складні завдання, співпрацювати з іншими людьми тощо. Усе це передбачає наявність сформованої фахової комунікативної компетенції. Вміння спілкуватися мовою обраної професії підвищує результативність праці, сприяє налагодженню ділових контактів, дає змогу комфортно почуватися в колективі. Навчити цьому студентів можна лише завдяки поєднанню традиційних та інноваційних методів.

В українській лінгводидактиці сутність інтерактивного навчання досліджували Н. Захлюпана, І. Кочан, Л. Пироженко, О. Пометун, О. Січкарук. Використанню інтерактивних методів навчання на заняттях із дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» присвячені праці Л. Глазунської, О. Гриджук, І. Клименко, І. Козинець, Ю. Кульбабської, С. Шевчук та ін. Попри значні теоретичні напрацювання в цій галузі, недостатньою є кількість практичних посібників, методичних рекомендацій та статей, які містили б зразки завдань з використанням інтерактивних методів навчання відповідно до чинної програми нормативної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Метою дослідження є узагальнення відомих класифікацій інтерактивних методів навчання, визначення потенційних

можливостей застосування різних інтерактивних методів для викладання студентам конкретних тем із курсу української мови за професійним спрямуванням.

Сучасні фахівці по-різному трактують інтерактивні методи навчання. І. Кочан та Н. Захлюпана під інтерактивним розуміють «діалогове навчання, у процесі якого відбувається взаємодія вчителя й учнів...» [1, с. 119]. О. Пометун та Л. Пироженко розглядають інтерактивні методи навчання як спеціальну форму організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну передбачену мету – створити комфортні умови для навчання, за яких той, хто навчається, відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність [2]. О. Січкарук трактує інтерактивні методи як «методи, в основі яких лежить спілкування. Воно має чітко визначену тему, мету, дидактичне завдання. Результатом такого спілкування є вирішення проблеми, розв'язання задачі, знаходження шляхів рішення критичної ситуації» [3, с. 18]. Проведений аналіз дидактичної і методичної літератури дає змогу виокремити такі ознаки інтерактивного навчання: діалогічність, рівноправну взаємодію студентів і викладача, атмосферу успішності, свідоме регулювання й активізацію своєї поведінки, формування пізнавальної самостійності студентів.

Існують різні критерії класифікації інтерактивних методів навчання. Залежно від мети заняття й форми організації навчальної діяльності О. Пометун та Л. Пироженко виділяють чотири групи інтерактивних технологій навчання: *кооперативне навчання; колективно-групове навчання; ситуативне моделювання; опрацювання дискусійних питань* [2, с. 33]. О. Січкарук розрізняє інтерактивні методи, в опрацюванні яких активну участь бере педагог, та інтерактивні методи за участю лише студентів. Зокрема, серед методів, де однією зі сторін спілкування є викладач, виділяють: *лекцію з включеними бесідами, дискусіями; проблемні лекції; інтерактивні семінари; консультації; сайт-курси*. До інтерактивних методів за участю лише студентів належать: *круглі столи, «мозковий штурм» та його варіанти, групове вирішення конкретних ситуацій (ситуаційна методика навчання або кейс-метод), ділові ігри (рольова гра, імітаційна гра, метод проєктів)* [3]. На заняттях з української мови за професійним спрямуванням зі

студентами Львівського державного університету фізичної культури було апробовано такі інтерактивні методи навчання:

1) **візуалізована лекція** – передбачає використання під час заняття різних видів наочності (зразків документів, мультимедійних презентацій, відеороликів тощо). Використання мультимедійних презентацій у програмі Microsoft Power Point є одним із найефективніших методів під час вивчення складних теоретичних тем, оскільки дає змогу задіяти одразу декілька каналів сприйняття, що впливає на ефективність запам'ятовування матеріалу будь-якого рівня складності. Оскільки сьогодні мобільний телефон став невід'ємним атрибутом життєдіяльності людини, особливо молоді, то ми пропонуємо переглядати мультимедійні презентації та пропоновані відеоролики на занятті саме за допомогою мобільних телефонів. Таким чином забезпечується наочне засвоєння теоретичного матеріалу швидким та зручним способом у будь-якій аудиторії навіть за умов відсутності спеціального обладнання;

2) **снігова куля** – такий спосіб опрацювання теоретичного матеріалу, окрім перевірки базових знань студентів, дає змогу попрацювати над розвитком їхніх комунікативних умінь і навичок, зокрема характеризувати поняття, формулювати думку у вигляді закінчених речень, дотримуватися логічності викладу власних міркувань, правильно будувати висловлювання загалом, а також аналізувати власне та чуже мовлення. Пропонований метод ми використовували для створення визначень, які будуть легко зрозумілими та прийнятими усіма студентами групи, оскільки всі беруть участь у їх створенні. До прикладу, студенти мають дати визначення поняттям комунікативна функція, професійна мова, документ тощо;

3) **рольова гра** – це створена ситуація, що імітує життєву, у якій людина може зробити певні помилки, не нашкодивши собі в реальному житті й тим самим здобувши неоціненний досвід.

Під час вивчення теми **«Культура усного професійного мовлення»** студентам факультету туризму було запропоновано розіграти ряд таких рольових ігор:

Завдання 1. Напишіть та озвучте два-три компліменти:

а) колезі по роботі (чоловікові, жінці);

б) своєму безпосередньому керівнику;

в) близькій людині.

Завдання 2. Змодельуйте типову ситуацію ділової телефонної розмови:

а) телефонуєте Ви;

б) телефонують Вам.

Завдання 3. Представте доповідача наукової доповіді. Запишіть та озвучте Ваше представлення.

Завдання 4. Змодельуйте діалог між особами, одна з них висловлює пропозицію, інша – відмову.

4) *відеореєюме* – це сучасна технологія пошуку роботи, яка дає змогу претендентові на вакантну посаду презентувати себе у формі відповідей на типові питання ще до призначення співбесіди. Це має бути короткий та змістовний ролик тривалістю 1–2 хвилини. На занятті варто проаналізувати зразок відеореєюме, розглянути використані мовні звороти, обговорити міміку та жести претендента, визначити вдалі моменти виступу. Обов'язково потрібно звернути увагу не тільки на грамотну і зрозумілу мову, а навіть на зовнішній вигляд, погляд, який має бути зверненим до глядачів, чітку артикуляцію звуків, фон та загальну атмосферу;

5) *метод ситуаційного навчання (кейс-метод)* – це неперервний процес, спрямований на систематичний, цілеспрямований опис, вивчення, аналіз об'єктів реальної дійсності, що використовується не стільки для засвоєння знань, скільки для формування нових психолого-педагогічних і професійних якостей та вмінь [4, с. 190–195]. Кейс-технології були застосовані під час вивчення теми «Службовий лист» зі студентами факультету туризму. Усіх студентів було поділено на 3 групи. Перша група представляла невелику організацію, яка надає послуги ландшафтного дизайну, а дві інші – популярні туристичні агентства. Виконавчий директор ландшафтної організації написав лист-прохання у вказані туристичні агентства в якому просив підібрати екскурсійний тур країнами Європи для 10 працівників. Завданням туристичних агентств було написати листи-пропозиції з переліком послуг, які вони можуть надавати, охарактеризувати свої переваги та переконати представника ландшафтної організації купити тур саме у них. Завданням ландшафтної організації було розглянути

обидві пропозиції та обрати найвигіднішу, повідомити туристичним агентствам своє рішення в листі-відмові (для одного) та листі-відповіді (для іншого).

Отже, використання інтерактивних особистісно-орієнтованих методів навчання під час вивчення української мови за професійним спрямуванням сприяє розвитку комунікативних навичок студентів у професійній та офіційно-діловій сферах, активізує їхній пізнавальний інтерес. Інтерактивні методи навчання заохочують студентів до активної участі в різних комунікативних ситуаціях не лише побутового, а й професійного життя.

Список використаних джерел:

1. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 306 с.
2. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. Київ : АСК, 2004. 192 с.
3. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі. Київ, 2006. 86 с.
4. Сурмін Ю. П. Метод аналізу ситуацій (case study) та його навчальні можливості. Глобалізація й Болонський процес: проблеми і технології : монографія. Київ : МАУП, 2005. С. 173–199.